

YTTRANDE
2011-11-16

Dnr 504-2011/2795

Lantmäteriet
Ortnamnsmyndigheten
801 82 Gävle

Synpunkter på utbredningsområdet för meänkieli

STR-Ts uppfattning angående utbredningsområdet för meänkieli visavi finskan är att hela det område, som utgörs av förvaltningskommunerna för meänkieli, dvs. Kalix, Haparanda, Övertorneå, Pajala, Kiruna och Gällivare också utgör utbredningsområdet för ortnamn på meänkieli. Några få exempel finns på ortnamn, för vilka det förutom meänkieliformen finns finska former, vilka skiljer sig från meänkieliformerna. Detta gäller främst Kiruna, där meänkieliformen är Kiruna medan finsktalande ofta använder formen Kiiruna och Gällivare, för vilka den gängse meänkieliformen är Jellivaara, medan finsktalande använder Jällivaara, vilket man någon gång också kan höra meänkielitalare använda. Men dessa orter har ju dessutom samiska namn, och vissa kartor anger tre namn för dessa orter, meänkielinamnet, det svenska namnet och det samiska namnet.

Det kan nämnas att också samiskan har egna namnformer för vissa orter i meänkieliområdet, t ex för Pajala bl a på väderkartan i det samiska nyhetsprogrammet Oddasat. Samiska namn förekommer också ibland för andra meänkieliorter, t ex på Skogsvårdsstyrelsens kartor, där man exempelvis vid sidan av namnet Korpilombolo anger den gamla samiska formen Tállokílli, som har sitt ursprung i meänkielinamnet Talonkylä vilket den norra delen av byn Korpilombolo fortfarande kallas. Många meänkielinamn används för orter i Kalix kommun, t ex Kainus/Kalix och Morajärvi/Morjärv, och även för orter i Överkalix kommun, som inte ingår i förvaltningsområdet för meänkieli, inte heller för finska. Även för vissa andra orter i norra Sverige används meänkielinamn aktivt i dag, t ex Luulaja/Luleå (som dessutom till stor del befolkas av tornedalingar), Piitin (böjningsstam Piitime-)/Piteå och Uumaja/Umeå.

Vidare kan man också säga att många meänkielinamn som fortfarande används dock skyltas med en svensk form. Ett exempel är ortnamnet Täräntö som enbart skyltas som Täreändö. Många av dessa svenska former på meänkieliortnamn har vunnit "hävd" på så vis att de används även av meänkielitalande då man talar svenska eller anger adresser.

Sammanfattningsvis är vår ståndpunkt, att ortnamnen i norra Sverige, norra Norge och norra Finland ursprungligen varit på meänkieli och samiska. I Norge motsvaras meänkieli av kvänska delvis präglad av invandring från norra Sverige och i Finland motsvaras meänkieli idag av det som kallas tornedialekt eller nordfinska. Parallellnamn på två språk finns så gott som för alla orter där människor med skilda identiteter eller dubbel identitet A) bott/levt eller B) vistats på/färdats mellan orter på regelbunden basis. Antalet genuina finska ortnamn är litet och många av dessa finska former, som fortfarande felaktigt används vid skyltning, har uppstått då språket meänkieli ännu inte var erkänt som eget språk, med status av nationellt minoritetsspråk, utan man valde att använda finskans ortografi och stavning. Ett exempel på detta är Lahdenpää som på meänkieli heter Lahenpää. Förhållandena har varit identiska för kvänskan i Norge, men situationen där har radikalt förändrats genom de senaste årens norska minoritetspolitik, och nu är det de kvänska formerna som gäller. Till och med den princip som tidigare gällde i Norge, att varje norsk ort skulle ha ett norskspråkigt namn, tycks ha övergetts.

För STR-T och Meän Akateemi-Academia Tornedaliensis, MA

Dag som ovan

Tore Hjorth
Ordförande
STR-T

Erling Wande
Ordförande
MA

Birgitta Rantatalo
Sekreterare
MA

Maja Mella
Handläggare
STR-T